سرائیکی

آئی ایم سٹل تھریٹ ٹو دیم

-اسلم رسول پوری-

فرانسیسی فلم "لومبا" براعظم افریقہ دے ہک وسطی جمہوریہ ڈیموکریٹک ریپبلک آف کانگو دے سامراج دشمن قوم پرست اتے حریت پسند رہنما بارے ہے۔ لومبا کوں ۳۰ جون ۱۹۶۰ء کوں بلجیم کنوں آزادی حاصل کرݨ دے ڈو مہینے بعد وزارت عظمیٰ توں کرنل موبوتو نے برطرف کرڈتا اتے ۱۷ جنوری ۱۹۶۱ء کوں انتہائی بےدردی تے بےرحمی نال ڈو ساتھیں سمیت فائرسکواڈ دے سامݨے کھڑا کرتے قتل کرڈتا گیا۔

مالکم ایکس نے لومبا بارے آکھیا ہا۔ سرزمین افریقہ دے ٹرݨ والا دنیا دا عظیم ترین انسان۔ اتے پچی، گویا ۱۹۶۴ء وچ آکھیا۔ Lumuba's murder should be a lesson for all of us.

پیٹرسن لومبا دی حیاتی اتے جدوجہد اُتے ان گنتر کتاباں اتے مضمون لکھے گئین۔ انٹرنیٹ اُتے اوندے بارے بےشمار ویب سائٹس تے مواد موجود ہے۔ تقریباً اٹھ کنوں زیادہ باقاعدہ فلماں اتے ڈاکومنٹریز بݨایاں گئین۔ جنھیں وچ ہک Lumunba (۲۰۰۰) ہے۔ ایہہ فلم کالونیل دور دے سامراجی جبر اتے سازشیں کوں نشابر کریندی ہے۔ یورپ دے سامراجی ملکیں دے کالونیل دور وچ ایشاء، افریقہ اتے جنوبی امریکہ دے کئی ملک بدترین قسم دے سیاسی، معاشی اتے ثقافتی جبر اتے استحصال دا شکار رہن۔ (اتے بعض اجݨ تائیں وی ہن)

جنوبی ایشاء اتے جنوب مشرقی ایشاء وچ انھیں سامراج ممالک جتھاں اُنھیں ملکیں دا سیاسی اتے معاشی استحصال کیتا۔ اُتھاں اُنھیں دی ثقافت اتے تہذیب دی وی نفی کیتی۔ ایشاء اتے افریقی عوام بارے اُنھیں دا خیال ہا جو ایہہ جاہل، کاہل، کم چور، وحشی اتے بےدین ہن۔ ایندے نال اُتھوں دے زبانیں کوں گھٹایا اتے دگاڑیا گیا۔

اتے اُتھوں دے لوکیں تے آپݨی تہذیب، ثقافت اتے مذہب کوں نافذ کیتا گیا۔ افریقہ بارے انھیں سامراجی ملکیں دا نقطہ نظر جوزف کونارڈ (۱۹۲۴، ۱۸۵۷ء) دے ہک ناول Heart of Darkness وچ نظر آندے (ایں ناول کوں ویہویں صدی دے سو وڈے ناولیں وچ شامل کیتا ویندے) اوں افریقی عوام نال آپݨے ناول وچ ہندوستانیں وانگوں رڈیارڈ کپلنگ دے ناول والا انداز اختیار کیتے۔ جوزف کونارڈ نے اگرچہ چالاکی نال جاہیں تے ناں تبدیل کرڈتن۔ لیکن معروف نائیجرین ناولسٹ اتے شاعر پروفیسر چنوآ اچیبے (۱۶ نومبر ۱۹۳۰) آپݨے ہک مشہور لیکچر ۱۹۷۵ء An image of Africa: Racism in conard's heart of darkness وچ ایں چالاکی توں نشابر کیتے۔ اچیبے دے مطابق کونارڈ ہک نسل پر

ست ہا۔ اوں افریقہ دی زبانیں اتے کلچرز دی اہمیت کوں گھٹائے۔ اتے افریقہ کوں ہک جنگل آکھیے۔ جیندے وچ یورپین قسمت آزمائی کریندن۔ ایہی دے بقول کونارڈ افریقن دی انسانیت تے وی سوال کھڑا کرڈتے۔ حالانکہ افریقن آرٹ دنیا دے وڈے وڈے مجسمہ سازیں اتے مصورین تے اثر سٹے جیندے وچ پابلوپکاسو وی شامل ہے۔ ایکی دا خیال ہے جو افریقن بارے ایہہ تصور صرف کونارڈ دا نئیں بلکہ سارے یورپین دا ہے۔ اوں ایہ سوال وی چاتے جو کیا ایجھا ناول وڈا ناول تھی سگدے جیندے وچ ہک حملے دے ذریعے ہک گروہ دے تشخص کوں مسخ کرڈتا گیا ہووے۔ افریقہ وچ نوآبادیاتی سامراج کیا کجھ کیتا۔ اوندا پورا نقشہ چینوا آچیبے دے آپنے مشہور زمانہ ناول "Things fall apart" وچ واضح انداز وچ ملدے۔

ایں ناول وچ نائیجیریا دی ہک وستی دی کہانی ہے۔ وستی دا ہک نمائندہ کردار اوکن کوو (Okonkow) ہے۔ جیہڑا مضبوط اتے محنتی انسان ہے۔ اودولت مند، باہمت اتے طاقتور وی ہے۔ اتے مقامی سوسائٹی وچ اعلیٰ مقام رکھدے۔ ہک قتل دے سلسلے وچ اونکوں ست سال واسطے جلا وطن کرڈتا ویندے۔ اوندی جلا وطنی دے دوران اوندی وستی وچ گورے اتے عیسائی مشری آویندن۔ اتے آپنے مذہب دی تبلیغ شروع کرڈیندن۔ جوں جوں اُنھیں دا مذہب پھیلن شروع تھیندے۔ گورے ودھدن ویندے اتے اُنھیں دا چرچ قائم تھی ویندے تے حکومت دا منڈھ بدھیج ویندے۔ وستی واسیں کوں مجبور کیتا ویندے جو او گوریں دا حکم منن۔

جڈاں اوکن کوو واپس اندے تاں پوری وستی تبدیل تھی گئی ہوندی ہے۔ او آپنے روایات تے ثقافت کوں قائم کرݨ جیندے اتے چرچ کوں تباہ کرڈیندے۔ اوکن کوو کوں قیدی بنا گھداویندے اتے اوندے باقی سنگتیں دی ہتک تے بے عزتی کیتی ویندی ہے۔ بعد وچ ایں صورتِ حال دے خلاف اوکن کوو مقامی لوکیں دی ہک میٹنگ سڈیندے۔ جینکوں گورے ناکام بناڈیندن۔ لیکن اوکن کوو اُنھیں دے ہک قاصد کوں قتل کرڈیندے۔ انھیں حالات وچ اوکن کوو مایوس تھی ویندے۔ او سمجھدے جو وستی دے لوک آپݨی صورت حال نئیں بدلݨ چاہندے۔ گورے اوکن کوو کوں پکڑݨ واسطے اوندے گھر پُج ویندے۔ اتے ڈیہدن جو اوکن کوو پھاسی کھا گھدی ہے۔

اوکن کوو دی موت ہک کلچر تے روایات دی موت ہے۔ اتے غیر مقامی کلچر دی بالادستی دی علامت دی ہے۔ جیڑلے باہر دا کلچر مقامی کلچر تے زبردستی بالادستی دی کوشش کریندے۔ تاں کشیدگی پیدا تھیندی ہے۔ اتے نتیجہ اوکن کوو دوالا نکلدے۔

ڈوجھی وڈی جنگ (۱۹۳۹ء تا ۱۹۴۵ء) وچ گورے آپت وچ لڑ موئے اتے کمزور تھی گئے۔ تاں دنیا دے محکوم ملکیں وچ آزادی گھنݨ دیاں اُمنگاں جا گیاں۔ اینویں جنوب مشرقی ایشیا، جنوبی ایشیا اتے افریقہ وچ آزادی دے متوالے سامݨے آئے اتے اُنھیں متوالیں وچوں ہک پیٹرس لومبا (۱۹۲۵ء۔۱۹۶۱ء) دی

ہا۔ پیٹرس لومبا ۲ جولائی کوں بلجیم کانگو وچ جایا۔ اوں ہڑتن دے بعد آپنی نوکری دا منڈھ ہک ٹیکس کلرک کنوں کیتا۔ ول او اسسٹنٹ پوسٹ ماسٹر بن گیا۔ سیاسی زندگی دا آغاز اوں افریقی سٹاف ایسوسی ایشن کنوں کیتا۔ ۱۹ ،اکتوبر ۱۹۵۸ء کوں اوں نیشنل کانگویز یونین بنائی۔ اوندی ہک تحریک دے دوران سامراج مخالف مظاہرین دے نتیجے وچ لومبا کوں جیل وچ بھیج ڈ تا گیا۔ اتے جیل وچ اوندے اُتے بے پناہ تشدد کیتا گیا۔ (فلم وچ ایہہ منظر موجود ہے) جیل وچوں آون دے بعد او سیاسی طور تے بہوں متحرک تھی گیا۔ اتے اوں باقاعدہ سیاسی جماعت (Movement National Congolois) (MNC) بنائی اونکوں ہک دفعہ ول ڈو سال سزا تھئی۔ جیہڑھی بعد وچ ہک سال وچ تبدیل کر ڈتی گئی۔

مئی ۱۹۶۰ء دے الیکشن وچ لومبا اتے اوندا گروپ مرکز وچ طاقتور گروپ بن گیا۔ لومبا کانگو دی مکمل آزادی دا مطالبہ کریندا کھڑا ہا۔ جڈاں جو بلجیم آزادی ڈیون کوں تیار نہ ہا۔ بلجیم اتے اوندے ایجنٹس وغیرہ سامراجی نکتہ نظر رکھدے ہن۔ اُنھیں دا خیال ہا۔ جو لومبا دی پارٹی پورے کانگو دی نمائندہ کئے نہیں۔ اتے کانگو دے لوک کوئی ہک قومیت کئے نہیں بلکہ اتھاں بیاں وی بہوں ساریاں پارٹیاں ہن۔ اتے کانگو دے لوک قومیت دی بجائے Bunch of tribes ہن۔ لیکن لومبا آپنے موقف تے سختی نال قائم رہیا۔ آخر ۳۰ جون ۱۹۶۰ء کوں آزادی مل گئی۔ کسایو بو صدر اتے پیٹرس لومبا وزیر اعظم بن گئے۔ پنج ڈینہہ بعد کانگو دی مقامی پولیس بلجیمن افسریں دے خلاف بغاوت کر ڈتی۔ اتے بلجیم آپنے شہریں دی حفاظت دے بہانے آپنی فوج انہاں دا انخلا محفوظ تے یقینی بناون واسطے بھیج ڈتی۔ بلجیم دے اُکساون تے تو بلے (۱۹۶۹ء) صوبہ کٹانگا دی علیحدگی دا اعلان کر ڈتا۔ ملک وچ خانہ جنگی دی صورت حال پیدا تھی گئی۔ ایں مسئلے تے صدر اتے وزیر اعظم دے درمیان اختلاف پیدا تھی گئے۔ صدر وزیر اعظم کوں اتے وزیر اعظم صدر کوں برطرف کر ڈتا۔ لیکن پارلیمنٹ وزیر اعظم تے اعتماد دا اظہار کیتا۔

امریکی سفارت خانے دے نائب سیکرٹری فوج دے سربراہ کرنل موبوتو نال ملاقات کر تے لومبا دی حکومت دا تختہ اُلٹن دا مشورہ ڈتا اتے امریکی صدر آئزن ہاور دی ضمانت ڈتی (ایہہ منظر فلم وچ موجود ہے) اتے ۱۴، ستمبر ۱۹۶۰ کوں کرنل موبوتو نے لومبا دی حکومت دا خاتمہ کر ڈتا۔ اتے اونکوں گھر وچ نظر بند کر ڈتا گیا۔ لومبا آپنے دوستیں دے مشورے اتے اُنھیں دے نال مصروبحن دی کوشش کیتی۔ او دریا دی پار کر گئے ہن۔ لیکن فوج اوندے بالیں تے زال کوں اوں دریا پار موقع تے گرفتار کر گھدا۔ لومبا آپنے بالیں نال محبت تے وفاداری کوں مدنظر رکھ تے واپس آون دا فیصلہ کیتا۔ جیندی اوندیاں ساتھیاں مخالفت کیتی۔ مگر او آپنے سنگتیں نال واپس ول آیا۔ اتے دریا پار کرن نال فوجیں اونکوں پکڑ گھدا۔ چنگی مار کٹائی کیتی۔ اتے ول ڈھک ڈتا۔ بلجیم دی حکومت دی طرفوں لومبا کوں ختم کرن دا باقاعدہ تحریری حکم نامہ ملیا۔ اتے ایہہ طے کیتا گیا۔ جو اونکوں اوندے جانی دشمن کٹانگا دے لیڈر شومبے (Tshombe) دے حوالے کیتا ویسی۔ اتے ۱۷ جنوری

۱۹۶۱ءکوں ڈوساتھیں سمیت کٹانگا بھجا ڈتا گیا۔ اوندیں اکھیں، کنیں تے ٹیپ لا ڈتا گیا۔ اتے اوندے منہ وچ گند ٹھوک تے بند کر ڈتا گیا۔ ول کٹانگا صوبے وچ اوندے اتے اوندیں سنگتیں اُتے بے حمانہ تشدد کر تے انھیں دا حلیہ وی وگاڑ ڈتا۔ اُنھیں دیاں ہڈیاں، پھیپھڑے اتے جگر تباہ تھی گئے۔ ہک ڈاکٹر کوں ڈکھالیا گیا تاں اوں آکھیا صرف چند گھنٹے دا معاملہ ہے۔ ایندے بعد لوممبا اتے اوندیں ڈو ساتھیں مورلیس موپولو (Mauric Mopolo) اتے جوزف اوکیٹو (Joseph Okito) کوں جنگل وچ ہک درخت نال کھڑا تے رات دے نو وچ کر چالھی منٹ توں ترتالی منٹ دے اندر ترئے فائر سکواڈ دے ذریعے بے دردی نال ہلاک کر ڈتا گیا۔ ایں موقع تے شومبے اتے اوندے ڈو وزیراں نال چار بلجئین آفیسر وی موجود ہن۔ لوممبا اتے اوندیں سنگتیں کوں سی، آئی، اے دے ہک ایجنٹ دے ذریعے نامعلوم مقام تے دفن کر ڈتا گیا۔ ۱۸ جنوری کوں ایہہ افواہ عام تھی گئی۔ جو ترئے قبراں ڈٹھیاں گئیں۔ اتے لوممبا کوں ہلاک کر ڈتا گئے۔ ایں خبر دے عام تھیوݨ نال دفن کرݨ والی ٹیم تے ہک خون سوار تھی گیا۔ اتے ول لاشاں کڈھ تے رہوڈیشا (زمبابوے) دی سرحد نال دبّ دفن کیتا گیا۔ مگر اوندے باوجود لوممبا دا خون ٹیم تے حکومت تے سوار ہا۔ اتے انھیں لاشیں کوں ولا کڈھیا گیا۔ بلجیم دے کمشنر Gernard Soete ہک ٹی وی پروگرام وچ تسلیم کیتا۔ جواوں تے اوندے بھرا لاشیں کوں ڈو دفعہ دفن کیتا۔ لوممبا دا ایہہ قول قاتلیں دے دماغ وچ پھر دا کھڑا ہا۔

Even dead, I am still threat to them. اِت واسطے لاشیں کوں کڈھ تے کہاڑے نال اُنھیں دے ٹوٹے کیتے گئے۔ [شاید ایہہ وڈے زور دا کم ہا۔ ٹوٹے کرݨ والے فلم وچ پگھر و پانی نظر دن]۔ ٹوٹے کرݨ دے بعد انھیں ٹوٹیں کوں سلفیورک ایسڈ نال بھریں ڈرم وچ سٹ ڈتا گیا۔ تاکہ او تحلیل تھی ونجن۔ ایندے بعد اونکوں بھالا ڈتی گئی۔ اتے اُنھیں دے کپڑے وی ڈرم وچ سٹ ڈتے گئے۔ فلم وچ بھا دے ایہ اُچے اُچے کنبے اسمان نال گالھیں کریندے نظر دن۔ لوممبا آکھیا ہا میڈے قتل کرݨ نال تاریخ اُنھیں دے ہتھوں تِلک ویسی۔ اتے بعد وچ کانگو بے امن تھی گیا۔ تے شومبے، کاسایوو تے کرنل موبوتو جلاوطنی دی موت مرے۔

دنیا بھر دی لعنت اتے عوامی دباؤ تے آخر اوندے ہک قاتل صدر موبوتو کوں لوممبا کوں ملک دا ہیرو اتے بانی قرار ڈیوݨا پیا۔ بعد وچ اوندی ہک قابلِ دید میموریل تیار تھئی۔ جیندے کمرے وچ لوممبا دا مجسّمہ نصیب کیتا گیا۔ ایندے علاوہ دارالخلافہ کنشاسا وچ ہک سڑک دے چبوترے اُتے اوندا ہیا مجسمہ عوام کوں ہتھ کھڑا کرتے سلام کریندا کھڑے۔ کانگو دی ہک ٹردی پھردی پینٹرز دی ٹیم لوممبا دیاں پینٹنگز بݨایاں۔ جیہڑھیاں اَج افریقن، اربن آرٹ وچ خصوصی حیثیت رکھدن۔ اج کانگو وچ کوئی سیاسی پارٹی اوندا ناں گھِدے بغیر الیکشن نئیں کھٹ سگدی۔ لوک اوندی پینٹنگز کوں آپݨے گھریں لاتے اتے آپݨے بالیں دا ناں لوممبا رکھ تے خوشی محسوس کریندن۔

لومبا دے قتل دے پچھوں سامراجی مالک دی ہک وڈی سازش ہئی۔ جنہیں آپنے ایجنٹس کرنل /صدر موبوتو اتے شومبے نال رل تے تیار کیتی۔ ایہ سامراجی ممالک لومبا دی کانگو دے اتحاد اتے افریقن نیشنل ازم کنوں خوفزدہ ہن۔ اُنھیں کوں ڈر ہا جو ایہہ سامراج دشمنانہ رویہ سارے افریقہ وچ نہ پھیل ونجے۔ بلجیم اتے امریکہ ڈوہیں رل تے لومبا کوں ختم کرݨ دا فیصلہ کیتا۔ سی، آئی، اے دے ذریعے امریکہ دے نائب سیکریٹری فرانک کارلوسی ایہہ کم سرانجام ڈتا۔ ایندے واسطے بلجیم تے امریکہ رقم فراہم کیتی۔ اتے امریکی صدر آئزن ہاور زہر فراہم کیتی۔ جو ایہہ لومبا دے ٹوتھ پیسٹ وچ رکھی ونجے۔ لیکن بعد وچ ایہہ فیصلہ ترک کر ڈتا گیا اتے اونکوں فائرسکواڈ دے ہتھوں ماریا گیا۔

لومبا دا قتل اتے کانگوں دے حالات ایہہ ظاہر کریندن۔ جو ملکیں کوں آزادی ڈیوݨ دے بعد ایہو سامراجی ملک نو آزاد ملکیں دے وچ انتشار پا تے آپݨے ایجنٹس دے ذریعے خفیہ طور تے حالات خراب کریندن۔ مشاہدات واسطے فرانز فینن (۱۹۶۱۔۱۹۲۵۔ لومبا دا ہم عصر) آکھیا۔ جو بعض ملکیں دے حالات ازادی کنوں بعد زیادہ خراب تھی گئین۔

فلم لومبا (A true story) فرانسیسی زبان وچ بݨائی گئی ہے۔ کانگو وچ حالات خراب ہووݨ دی وجہ کنوں ایہہ فلم زمبابوے اتے موزمبیق وچ تیار کیتی گئی۔ ول ۱۴، مئی ۲۰۰۰ء کوں ریلیز تھئی۔

ایں فلم دا ڈائریکٹر Raoul Peck ہے۔ اتے ایندے پروڈیوسرز Jacques Bidon تے Raoul Peck ہن۔ ایں فلم دی کہانی Pan Edelstein, Pascal Bonitzen، تے Raoul Peck رل تے لکھی ہے۔ ایندا میوزک Coude Rohit ترتیب ڈتا ہے۔ ایندی تیاری وچ فرانس، جرمنی، بلجیم اتے ہیٹی حصہ رلایا۔ (اتھاں یاد رہے جو ۲۰۰۲ء وچ بلجیم لومبا دے قتل دی کانگو دے عوام کنیں معافی منگی)

فلم دی کہانی لومبا دی زندگی دے تقریباً آخری پنج چھی مہینے تئیں مشتمل ہے۔ جڈھاں او باقاعدہ آزادی دی کوشش شروع کریندے اتے ول قتل تھی ویندے۔ فلم دے کجھ کردار ایں طور تے ہن۔

پیٹرس لومبا	Castresiq E lonancy
جوزف موبوتو	Alex Descas
جوزف کاماودبو	Maka Kotto
شومبے	Pascal N' Zongi
پولائن موسبا (لومبا دی زال)	Marim Kalia

ایہہ فلم مختلف تقریبات وچ وی ریلیز تھئی۔ ایہہ افریقی ممالک دے علاوہ بیلجیئم، فرانس، سوئزرلینڈ، کینیڈا اتے امریکہ وچ بے شمار لوکیں ڈٹھی امریکہ وچ پہلی وار ایں فلم چھی لکھ چوراسی ہزار ڈالر کمائے۔ ایہہ فلم HBO تے وی ریلیز کیتی گئی۔

ایں فلم تے کجھ تنازعات وی کھڑے تھئے۔ جڈاں جو فرانک کارلوسی Frank Carlucci (جیہڑھا اوں وقت امریکی سفارت خانے وچ نائب سیکرٹری ہا۔ اتے امریکہ دی طرفوں لومبا دے قتل دی سازش وچ حصہ گھِدا) HBO توں او منظر ہٹاوݨ دا آکھیا۔ جیندے وچ کانگو تے بلجیم دا ہک گروپ لومبا کوں منظر توں ہٹاوݨ دا پروگرام بݨیندے نے۔ کارلوسی دے مطابق امریکہ ایں سازش وچ براہِ راست ملوث نہ ہا۔ ہک روایت دے مطابق HBO توں او منظر ہٹاڈ تا گیا۔ لیکن لفظ کارلوسی گفتگو وچ شامل رہیا۔ البتہ ایہ منظری ڈیز وچ باقی رہیا۔ فلم دے Establishing Shots دے بعد آغاز ہک میٹنگ کنوں تھیندے۔ جیندے وچ شوبے تے اوں دا ہک مستقل دوست لومبا نال جھگڑدے نظردن۔ اتے ایہ جھیڑا متحدہ کانگو تے کٹانگا صوبے دے بارے ہوندے۔ جیندا نمائندہ شوبے ہوندے۔ ایندے بعد فلم دے اگلے Shots کانگو دی آزادی دی جدوجہد، حکومت دی مصروفیت قتل دے علاوہ لومبا دی نجی زندگی تے وی مبنی ہن۔

آزادی دے تقریباً پنج چھی ڈینھ بعد جیہڑھلے مقامی پولیس دے کجھ بندے اوندے دفتر وڑ اندن۔ اتے لومبا دے اگوں آپݨے مطالبے پیش کریندن تاں لومبا انھیں کوں پورا کرݨ دا وعدہ کریندے۔ مگر سپاہی فوری طور تے عمل کرݨ دا مطالبہ کریندن تاں لومبا پُرسکون انداز وچ انھیں دے سامݨے کھڑا ویندے۔ اتے خودکوں گولی مارݨ دا آہدے۔ ایہ Long Shot لومبا دی خوداعتمادی اتے عوام نال محبت تے انھیں تے اعتماد کوں ظاہر کریندے۔

بعض Shots وچ اساکوں حالی تائیں جبر دے خلاف لومبا دی کاوڑ دا اظہار اوندے چہرے توں ظاہر تھیندا نظردے۔ جیہڑھا اسی سالہ بلجیم دے جبر دی وجہ کنوں ہے۔ آزادی دی تقریب وچ اوندے چہرے حالی تائیں ایہ تاثر موجود ہا۔ اتے لومبا آپݨی تقریر وچ بیلجیم دے جبر ظلم اتے تشدد دا اظہار کاوڑ نال کریندے۔ جیندے اُتے بیلجئن اُتے اوندے کجھ ساتھی حیران نظردن۔ ایہ Long Shot وڈی مہارت نال لومبا نال لوکیں دے جذبات اتے انھیں دے چہریں دے تاثرات کوں ظاہر کریندے۔

ٻہوں سارے Long Shots اتے Extreme long shots وی اَنجھے ہن۔ جیہڑھے منظر دی پوری مجموعی صورت کوں ظاہر کریندن۔ انھیں Shorts وچ لومبا دی ساتھیں اتے خاندان سمیت مصرڈو روانگی ڈکھائی گئی ہے۔ یا ول اوں قافلے دی شکل وچ جیہڑھے ۱۷ جنوری دی رات کوں لومبا کوں قتل کرݨ واسطے گھِدی ویندا ہوندے۔ high angle shots اتے Low angle shots وچ بعض جائیں تے فلم دا تاثر بہتر کریندن۔ اینویں Close up اتے Extreme close up وی ہن۔ بعض Two Shots ٻہوں اہم ہن۔ ہک جاہ تے one shot لومبا دی حکومت بارے پریشانی کوں ظاہر کریندے، پر بعض two shots ت ٻہوں اہم ہن، ہک تاں امریکی نائب سیکرٹری اتے کرنل موبوتو دا جیہڑھلے کارلوسی اونکوں حکومت دا تختہ اُلٹݨ دا آہدے، تے امریکی صدر آئزن ہاور دی ضمانت ڈیندے۔ اینویں کئی Two

Shotsلومبا دی زال تے اوندے وی ہن۔ اتے لومبا تے اوندے بال دے وی۔ اینویں آخری رات دا منظر جیڑھے اندھارے اندر ترتے ساتھیں کوں وارے وارے تے فائرنگ سکواڈ دے اگوں آندا ڈکھایا گئے۔ اوHigh key shot چہریں کوں روشن کریندے۔ کیمرہ مین دی مہارت اساکوں کئی مقام تے panوچ نظر آندی ہے۔

اداکاریں دی کارکردگی وی چنگی ہے۔Castereq lonancy جنہیں لومبا دا کردار ادا کیتے۔ موقع محل دے مطابق آپنی حرکات دا چنگا مظاہرہ کریندے۔ خصوصی طور تے موت دے ویلھے۔ ایندے علاوہ او ہر موقع محل دے مطابق آپنے چہرے دے بھرپور تاثرات ڈکھیندے۔ اینویں موت کنوں پہلے بے پناہ تشدد وچTwo shotsدا تاثر بالکل حقیقی لگدے۔

Maka Koto Alex Descas تے Marim Kalaوی آپنے آپنے کردار بالکل حقیقی انداز وچ نبھائین۔ اتے کتھائیں وی اُنہیں وچ مصنوعی پن نظر نئیں آندا۔ جیڑھے فلم آپنے خاتمے تے آندی اے۔ اتے لومبا تے اوندیاں سنگتیں کوں ہلاک کرݨ واسطے گھدی ویندے ہوندن۔ تاں سکرین تے ہولے ہولے ایہہ تحریر اُبھردی ہے۔ تقریباً ایہا اتے کجھ تبدیل شدہ تحریرEstablishing shotsوچ وی اساکوں نظر اندی ہے۔

> You Never knew about that night in Katanga. You won't tell children every thing they would'nt understand. Just tell them I came 50 years too soon. Tell them that what we wanted for our country, other did not want. Dearest Pauline! when you read these words I will no longer be alive. Tell my children that Congo has a bright future, that is up to them to restore our dignity. Tell them that through out our sturuggle I never for a moment doubted that the cause for which we gave our lives would triumph. Go get.him

لومبا پوسٹ کالونیل عہد دا نمائندہ ہا۔ پوسٹ کالونیل عہد دیاں ڈو خصوصیات ہن۔ ہک تاں نو آبادیاتی حکمرانیں کنوں ازادی حاصل کرݨ اتے اُنہیں دی تہذیب تے ثقافت کنوں جان چھڑاوݨ۔ اتے ڈوجھا آپنے ماضی دی تاریخ، تہذیب اتے ثقافت دا احیا۔

پیٹرس لومبا آپنے ملک کوں بلجیم دے بادشاہ دی ذاتی جائیداد (کانگو بلجیم دے بادشاہ، لیوپولڈ

II دی ذاتی جائیداد ہا) کنوں کانگودے عوام کوں آزادی وی ڈیوائی۔ اتے آپنی مقامی تہذیب تے ثقافت دے احیاء دی کوشش وی کیتی۔ اوندیں تقریریں وچ اساکوں بامنتو ضرب الامثال دا اظہار ملدے۔ اتے او آپنے ہک خطاب وچ آپنے دوستیں کنوں بانتو دانش دی اپیل کریندے۔

ایہہ فلم جتھاں لومبا دی سیاسی جدوجہد اتے اوندے افسوس ناک انجام کوں نشابر کریندی ہے۔ اُتھاں سامراجی ملکیتی دے جبر تے استحصال دے علاوہ اُنھیں دے ایجنٹیں دیں سازشیں کوں وی بے نقاب کریندی ہے۔ میڈا خیال ہے جو ایہ فلم دیانتداری نال بنائی گئی ہے۔

III پیلھوں